

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета вступного іспиту в аспірантуру зі спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) полягає у визначенні фактичної відповідності рівня підготовки випускників закладів вищої освіти вимогам наукової підготовки за обраним фахом. Вступ до аспірантури за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) здійснюється на засадах вступних іспитів на загальних підставах, передбачених чинним законодавством на момент проведення вступних випробувань. Вступний іспит в аспірантуру зі спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями) проводиться для вступників, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень магістра (або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста). Програмою передбачено включення до орієнтовного переліку питань питання з дисциплін професійно-орієнтованого блоку. Вступне випробування проводиться у формі іспиту та передбачає відповідь вступника за трьома питаннями обраного білету. Час підготовки відповіді – 30 хвилин. Передбачено надавати відповіді українською мовою.

Програма розроблена у контексті нових вимог до освітньо-наукової підготовки дослідників за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями). Програма побудована на основі міждисциплінарного підходу і містить питання із стратегічних напрямів реформування та державного регулювання національної економіки, питання ефективності господарювання на рівні міста та окремого підприємства, сучасних проблем глобалізованої світової економіки, розвитку науково-технічного прогресу, інвестицій та інновацій.

Окремими складовими елементами Програми є перелік питань до іспиту та список рекомендованих джерел, критерії оцінювання відповідей.

I. СТРУКТУРА ПРОГРАМНОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Перелік загальних питань для складання вступного іспиту зі спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

1. Національна економіка.
2. Регіональна економіка та економіка міст.
3. Економіка суб'єктів господарювання.
4. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини.

НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

1. Сутність та складові економічного потенціалу національної економіки України.
2. Сутність та склад економічної безпеки національної економіки.
3. Функціонування бізнесу в Україні в період війни.
4. Порівняльна характеристика лінійної та циркулярної моделей економіки.
5. Характеристика державних соціальних стандартів: прожитковий мінімум, мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія. Підтримка внутрішньо переміщених осіб.
6. Державна інвестиційна політика та механізм її реалізації. Динаміка та напрями інвестицій в економіку в період війни.
7. Вплив цифровізації на розвиток національної економіки.
8. Сутність соціально орієнтованої економіки та її основні моделі.
9. Інфляція в умовах війни. Державна антиінфляційна політика.
10. Особливості та наслідки безробіття в умовах війни. Державна політика зайнятості.
11. Соціальна відповідальність при прийнятті економічних рішень.
12. Поняття критичної інфраструктури національної економіки та забезпечення її захисту.
13. Цілі сталого розвитку як парадигма сучасної соціальної економіки.
14. Фактори економічного зростання національної економіки у період післявоєнного відродження.
15. Структура державного бюджету в період війни. Зміна пріоритетів бюджетного фінансування. Джерела надходжень до бюджету.

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА ТА ЕКОНОМІКА МІСТ

1. Форми територіальної організації господарства. Види економічних регіонів.
2. Місце регіональної економічної політики у системі державного регулювання, її об'єкти і суб'єкти.
3. Пріоритетні сучасні завдання регіональної економічної політики.
4. Державна регіональна економічна політика як сфера управління

- економічним, соціальним і політичним розвитком країни.
5. Регіональна політика сталого розвитку ЄС.
 6. Політика сталого розвитку міст ЄС.
 7. Вплив глобальних економічних та соціокультурних тенденцій на функціонування та розвиток міських агломерацій.
 8. Фактори забезпечення сталого розвитку міст в Україні в контексті економічної безпеки в умовах післявоєнного відновлення.
 9. Характеристика циркулярної економічної моделі розвитку міст України.
 10. Міська інфраструктура та її роль у формуванні соціально орієнтованої економіки.
 11. Планування економічного розвитку міста.
 12. Місто як соціально-економічна просторова система. Типологія міст.
 13. Економіка міст і економіка громадського сектору.
 14. Стратегічне планування розвитку міст.
 15. Інноваційно-інвестиційна модель розвитку міста.

ЕКОНОМІКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1. Суть та види релокації підприємств. Особливості релокації в умовах війни.
2. Основні тенденції зміни галузевої структури економіки під час війни.
3. Державні та міжнародні програми підтримки бізнесу в умовах війни
4. Характеристика інтелектуального капіталу підприємства.
5. Поняття інноваційного процесу та вплив інновацій на економічний розвиток підприємства.
6. Конкурентоспроможність підприємства на внутрішньому ринку: суть, показники, методи підвищення.
7. Характеристика зовнішньоекономічної діяльності підприємства та її особливості в умовах війни.
8. Особливості та тенденції змін ринку праці під час війни.
9. Ризики у діяльності підприємства в умовах війни. Стратегії зниження ризиків.
10. Види грантів для бізнесу та умови їх отримання.
11. Дія.City: суть, характеристики, ефективність, перспективи.
12. Зміни в структурі споживчого попиту в умовах війни.
13. Цифровізація діяльності сучасних підприємств: суть, напрями, методи, ефективність
14. Диверсифікація ринків збуту: суть, види, особливості в умовах війни.
15. Поняття енергонезалежності. Структура джерел енергії. Шляхи підвищення енергонезалежності в умовах війни.

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА ТА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

1. Міжнародні економічні відносини: поняття, принципи, середовище та об'єкти.
2. Сутність та основні елементи міжнародної економічної системи.
3. Сутність технологій і міжнародного трансферу технологій.

4. Міжнародна економічна інтеграція: поняття, передумови.
5. Економічні ефекти міжнародної економічної інтеграції.
6. Міжнародне науково-технічне співробітництво: поняття, структура, пріоритетні напрями розвитку.
7. Поняття та форми міжнародної торгівлі.
8. Поняття та форми міжнародного руху капіталу.
9. Моделі та економічні ефекти міжнародної міграції.
10. Економічна інтеграція та глобалізація світогосподарських зв'язків.
11. Національна глобальна конкурентоспроможність України.
12. Характеристика динаміки експортно-імпортних операцій в національній економіці.
13. Міжнародна торгівля науково-технічними розробками.
14. Конкурентоспроможність і тенденції розвитку міжнародної конкуренції.
15. Тарифні та нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі.

II. КРИТЕРІЙ ТА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступне випробування для здобувачів ступеня доктора філософії за освітньо-науковою програмою «Економіка» (С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)) здійснюється за принципом накопичувальної системи. Сумарна оцінка вступного випробування складається з балів, накопичених за окремими критеріями оцінювання запропонованих питань.

Кількість балів (max - 200)	Критерії
180 – 200	Виставляється за глибокі знання програмного матеріалу; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
160 – 179	Виставляється за ґрунтовні знання програмного матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
140 – 159	Виставляється за міцні знання програмного матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні (несуттєві) неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
120 – 139	Виставляється за посередні знання програмного матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
100 – 119	Виставляється за слабкі знання програмного матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 99	Виставляється за незнання значної частини програмного матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

III. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна

1. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб. Закон України від 09.01.2025 № 4196-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text>
2. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. № 2755-VI р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17#Text>
3. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991р. № 1560-XII. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1560-12#Text>
4. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4.07.2002 р. № 4-IV / <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/40-15#Text> Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06 2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
6. Бутко М.П. Регіональна економіка в модернізаційному форматі: Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2020. 432 с.
7. Дія.Сіті. URL: <https://city.diia.gov.ua>
8. Економіка відновлення: навч. посібник / за ред. В.І. Грушка. К.: Університет економіки та права «КРОК». 2023. 221 с.
9. Економіка підприємства : підручник : у 3 ч. Ч. 2 / А. А. Мазаракі, Г. В. Блакита, Г. В. Ситник та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2023. 472 с. URL: <http://surl.li/uvfobq>
10. Економіка підприємства: навч. посібник (у схемах і таблицях); кол. авторів; за заг. ред. д.е.н. Фісуненко П. А. Дніпро : ДДУВС, 2024. 148 с.
11. Заблоцький Б. Ф. Національна економіка : підручник. 2-ге видання, стереотипне. Львів : «Новий Світ-2000», 2025. 582 с
12. Заблоцький Б. Ф. Регіональна економіка: навчальний посібник, 2-ге видання, стереотипне. Львів : “Новий Світ-2000”, 2025. 546 с.
13. Збарський В.К., Мацибора В.І. Регіональна економіка: навч. посібник, 2-ге вид. ВУид-во «Каравела», 2023. 280 с.
14. Коюда О. П. Економіка міста : конспект лекцій; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 115с.
15. Лишиленко В.І. Регіональна економіка: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2019. 384с.
16. Міжнародна економіка: підручник. / В.Г. Герасимчук, С. В. Войтко, Б.С. Серебренніков, Т.А. Сакалош; за ред . Герасимчука, С. В. Войтка. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2024. 532 с.
17. Національна економіка: навчальний посібник (у рисунках, схемах і таблицях) / О. І. Котикова, О. А. Горобченко, Т. Г. Олійник, І. Г. Крилова, І. О. Мельник, О. А. Купчишина. Миколаїв : Іліон, 2020. 196 с.

18. Національна економіка: навчальний посібник (у рисунках, схемах і таблицях) / О. І. Котикова, О. А. Горобченко, Т. Г. Олійник, І. Г. Крилова, І. О. Мельник, О. А. Купчишина. – Миколаїв : Іліон, 2020. – 196 с.
19. Серьогіна Д. О. Економіка міста : конспект лекцій. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 115 с.
20. Сталий розвиток міст і регіонів ЄС: кращі практики для України: навчальний посібник / Мартиненко В. В., Скорик М. О., Корж М. А., Соколова О. М., Коляда Т. А., Джадалла О. І.; за заг. ред. В. В. Мартиненко. Ірпінь: Державний податковий університет, 2025. 352 с. URL: <https://surl.li/qehten>

Додаткова

1. Лойко В.В., Александров Б.В. Розвиток мікро-, малих та середніх підприємств України в період війни. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2024. № 1 (13). С. 273-284. DOI: <http://doi.org/10.32750/2024-0127>
2. Лойко В.В., Вербняк Т.М. Фактори забезпечення сталого розвитку міст України в контексті економічної безпеки в умовах післявоєнного відродження. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2024. № 1 (13). С. 318-328. DOI: <http://doi.org/10.32750/2024-0131>
3. Лойко В.В., Лойко Д.М. Поводження с пластиковими відходами в Україні та європейських країнах в контексті розвитку циркулярної економіки. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2025. № 1 (15). С. 473 – 481. DOI: <http://doi.org/10.32750/2025-0142>
4. Резнікова Н.В., Шлапак А.В., Іващенко О.А. Від промислових екосистем до систем цифрової економіки: нові бізнес-моделі і моделі конкуренції в умовах діджиталізації міжнародної торгівлі товарами і послугами. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія Економічні науки*. 2023. № 2. С.332 – 340.
5. Ушенко Н.В., Тупіка А.С. Сталий розвиток міст в умовах глобалізації: зарубіжні та вітчизняні підходи. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2025. №1. С. 354-363. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-52>
6. Ушенко Н.В., Швець П.А. Інституційні трансформації соціально-трудова відносин в Україні під впливом цифровізації. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 4(18), 2025. С.655-667. DOI: <http://doi.org/10.32750/2025-0455>
7. Ушенко Н.В., Швець П.А. Якість життя населення Київської агломерації під час війни: вплив економічних та соціальних факторів. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*. Т. 3. №17. 2025. Рр. 451-467. DOI: <http://doi.org/10.32750/2025-0340>
8. Шлапак А.В., Іващенко О.А., Юрченко О.А. Сучасні підходи до розуміння ролі міських агломерацій у сталому розвитку національної економіки

Економіка та суспільство. 2024. № 67. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4676/4618>

9. Шлапак А.В., Поздеева К.В. Роль суспільного сектору у забезпеченні стійкого добробуту населення. *Науковий вісник міжнародної асоціації науковців. Серія: економіка, управління, безпека, технології.* 2025. № 4. DOI <http://doi.org/10.56197/2786-5827/2025-4-4-10>
10. Loiko V., Pylkin M. The essence, structure and features of attracting investment in development and reconstruction of the housing stock of Ukrainian cities (Сутність, структура та особливості залучення інвестицій у розвиток та реконструкцію житлового фонду міст України). *Європейський науковий журнал Економічних та фінансових інновацій.* 2024. № 2 (14). С. 191- 202. DOI: <http://doi.org/10.32750/2024-0219>